ματος διοικουμένου ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Farella τὸν ὁποῖον ἐν Πέτᾳ διεδέχθη μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου.

Η.

59. **Hanet** (Χανέ). — Γάλλος. Ἀρχαῖος λοχαγὸς ἐν Γαλλίᾳ ἠκολούθησε τὸν λοχαγὸν Jourdain.

60. **Heideck, Charles de** (Κάρολος δὲ Χάϊδεχ).—Ἑλβετός. Ὑπηρετήσας ὑπὸ τὴν αὐτοκρατίαν ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ ἐπιτελείου. Ὡς στρατιωτικὸς δὲν ἔκαμε τίποτε ἄξιον λόγου. Ἠσχολήθη εἰς ἔργα τινὰ ὀχυρώσεων εἰς Μέθαινα ὡς εἰς τὸ φρούριον *Διαμάντι* κλ. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φαβιέρου τὸν ἀντικατέστησεν εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν χωρὶς ὅμως νὰ φέρῃ ἐπαισθητὴν βελτίωσιν.

Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1833 μὲ τὸν τίτλον τοῦ στρατηγοῦ καὶ μέλους τῆς ἀντιβασιλείας ἐκηρύχθη ἐχθρὸς τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἀγῶνος ἔθεσεν ἐν ἀποστρατείᾳ καὶ μὲ κατώτερον βαθμὸν τοὺς περισσοτέρους ἐξ αὐτῶν καὶ τοὺς ἔδωσε σύνταξιν ἀνεπαρκῆ διὰ τὰς ἀνάγκας των λέγων εἰς αὐτοὺς παραπονουμένους ὅτι «ἐὰν δὲν εἶχαν ἀρκετὰ διὰ νὰ ζοῦν εἶχαν ὅμως ἀρκετὰ ὅπως μὴ ἀποθάνουν τῆς πείνης!» Εἰς τὴν κακήν του ἐπήρειαν ὀφείλεται καὶ ἡ διάλυσις τῶν ἀτάκτων στρατευμάτων τῶν ὁποίων ἀποτέλεσμα ἦσαν αἱ ἐπαναστάσεις, ἡ λῃστεία κ.λ.

61. **Hütting baron de** (Βαρῶνος δὲ Χύτιγκ). — Γερμανός. Ἐθελοντὴς εἰς τὸ σῶμα τῶν Φιλελλήνων.

I. J.

62. **Ibany Jean** (Ἰωάννης Ἰβάνυ). —Ἱσπανός. Ἐθελοντής, φίλος τῶν περιπετειῶν· ὑπηρέτησεν εἰς τὸ ἱππικόν.

63. **Jardinelli prince** (πρίγκηψ Ζαρδινέλης).—Ἐκ Παλέρμου. Ἦτο εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς τῷ 1821. Διετήρει δι' ἐξόδων του 40 Φιλέλληνας τοὺς ὁποίους εἶχε φέρει.

64. **Joehmus** (Ζαίμους).—Ἐξ Ἀνοβέρου. Ὑπασπιστὴς τοῦ στρατηγοῦ Church λοχαγὸς τοῦ ἐπιτελείου εἰς τὸν βασιλικὸν στρατόν· τοῦ βαθμοῦ τούτου μὴ ἱκανοποιοῦντος τὴν φιλοδοξίαν του ἀπῆλθεν εἰς Τουρκίαν ὅπου ἔγεινε στρατηγὸς καὶ καθὼς λέγουν πασᾶς. Ἦτο καλὸς στρατιώτης καὶ πεπαιδευμένος.

65. **Jourdain** (Ζουρταίν). — Γάλλος πρώην πλοίαρχος φρεγάτας, ἐν ἀποστρατείᾳ. Ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1822 ἐνεπιστεύθησαν δὲ αὐτῷ διαφόρους στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς ἀποστολὰς τῶν ὁποίων ὅμως ἡ ἀποτυχία ἦτο σχεδὸν βεβαία καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐντελῶς ἀπέτυχε.

K.

66. **Kutzowsky** (Κουτζόβσκυ). — Πολωνός. Παρευρέθη ἐν Πέτᾳ.

L.

67. **Laport** (Λαπόρτ).—Γάλλος. Ἔλαβε μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως.

68. **Lavilasse, de** (Λαβιλάς).—Γάλλος. Φιλέλλην τοῦ 1822· εἶχε φήμην καλοῦ στρατιώτου καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου εἰς τὸν ἄτακτον στρατόν.

69. **Lezinsky** (Λετσίνσκυ).—Πρῶσσος. Περὶ αὐτοῦ μόνον ἡ κατὰ τὸ 1821 ἄφιξίς του μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ εἶναι γνωστή.

70. **Londonio** (Λοντόνιο).—Αὐστριακός. Ἄφησε τὸν ναυτικὸν στρατὸν κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Χίου.

71. **Lonfriori** (Λονφριόρι). — Ἱσπανός. Ὁ ἐν Ἑλλάδι βαθμός του εἶναι ἄγνωστος· ἦτο λοχαγὸς εἰς τὴν πατρίδα του.

[Ἕπεται συνέχεια].

Ο ΖΩΝΤΑΝΟΠΕΘΑΜΕΝΟΣ

Ἤτανε σαββάτο πρωΐ, ἡ ὥρα ἕξη, ποῦ πέθανα, ὕστερα ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν ἀρρώστια. Ἡ κακομοίρα ἡ γυναῖκα μου ἤτανε σκυμμένη μέσα ς' τὸ σεντοῦκι γιὰ νὰ βγάλῃ ἀσπρόρουχα. Ὅταν σηκώθηκε καὶ ἐγύρισε καὶ μὲ εἶδε τεντωμένο, μὲ τὰ μάτια ἀνοιχτά, δίχως ἀναπνοή, χύθηκε πάνω μου γιατὶ θάρρεψε πῶς λιγοθύμησα, καὶ μοὔπιανε τὰ χέρια μου, σκύφτοντας πάνω μου τὸ πρόσωπό της. Μὰ ξάφνου τὴν ἔπιασε τρομάρα καὶ σὰν τρελλὴ ἔβαλε τῇς φωναῖς :

— Δυστυχία μου! δυστυχία μου! πέθανε!

Ἐγὼ τἄκουα ὅλα, μὰ ἡ φωναὶς μοῦ φαινόντανε ἀδύναταις 'σὰν νὰ ἤτανε ἀπὸ μακρυά. Μονάχα τὸ ἀριστερό μου μάτι ἔβλεπε μὰ ὅλα τἄβλεπα τριγύρω μπερδεμένα· τὸ δεξί μου μάτι εἶχε παραλύσει πειὸ ὅλως διόλου. Μιὰ κομμάρα φρικτὴ μ' ἐβαστοῦσε· ἡ θέλησί μου εἶχε νεκρωθῆ, οὔτε τὸ μικρό μου δάχτυλο δὲν μποροῦσα νὰ κινήσω. Μὰ μέσα σ' αὐτὸ τὸ πιάσιμο τοῦ κορμιοῦ μου, ὁ νοῦς μου ἐδούλευε ἀργὰ ἀργὰ σὰν ἀποσταμένος, μὰ ἐδούλευε.

Ἡ καϋμένη μου ἡ Ἀννιὼ ἔκλαιε, πεσμένη 'ς τὰ γόνατα σιμὰ 'ς τὸ κρεβάτι, καὶ ἔλεγε μὲ φωνὴ ποῦ μοῦ ξέσχιζε τὴν καρδιά μου.

— Πέθανε! κακὸ ποῦ μ' ηὗρε! πέθανε!

Πέθανα! Μὰ ἔτσι εἶνε ὁ θάνατος, νὰ μένῃ ναρκωμένο σῶμα καὶ ζωντανὸς ἀκόμα ὁ νοῦς, σὰν ν' ἀργοποροῦσε ἡ ψυχὴ μέσα 'ς τὸ κρανίο μου πριχοῦ πετάξῃ μιὰ γιὰ πάντα; Ἀπὸ τὰ μικρά μου χρόνια τὸ εἶχα τὸ κακὸ τὸ πάθος! Δυὸ φοραὶς λίγο ἔλειψε νὰ πεθάνω, μοῦ εἶχαν ῥάψει καὶ τὰ σάβανά μου· ἔπειτα πλειὰ συνήθισαν νὰ μὲ βλέπουν ἀρρωστιάρη· κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶχα πῆ τῆς Ἀννιῶς νὰ μὴ φωνάξῃ γιατρό, ὅταν τὴν ἡμέρα ποὔρθαμε 'ς τὸ Παρίσι ἔπεσα 'ς τὸ κρεββάτι, 'ς ἕναμικρὸ ξενοδοχεῖο. Θαρροῦσα πῶς μὲ λίγη ἡσυχία θὰ σηκωθῶ 'ς τὰ πόδια μου, καὶ πῶς ἀπ' τὴν πολλὴ τὴν κούρασι κατάντησα ἔτσι. Μὰ ὡς τόσο μ' ἐβαστοῦσε μιὰ φρικτὴ λαχτάρα. Εἴχαμε φύγει βιαστικὰ ἀπὸ τὸ χωριό μας, μὲ κάτι λίγα λεπτά, ὅσο ποῦ μᾶς ἔφθαναν νὰ ζήσωμε ὡς τὸ τέλος τοῦ ἀλλουνοῦ μηνὸς ὄντας θἄπερνα τὸ μηνιάτικό μου ἀπὸ τὴ νομαρχία, ποῦ ἤμουν διωρισμένος. Καὶ νά, μ' ἔπιασε πάλι τὸ πάθος μου κ' ἐπέθανα.

Μά, ἀλήθεια πεθαμένος ἤμουν; Ἀπὸ μικρὸ παιδὶ ἐφοβούμουν τὸ θάνατο. Ἐπειδὴ ἤμουν ἀρρωστιάρικο καὶ οἱ γειτόνοι μ' ἐχάϊδευαν μὲ λύπη, ὅλο τὸ θάνατο ἐσυλλογιζόμουν καὶ πῶς θὰ μὲ θάψουν γρήγορα. Ὁ τάφος μ' ἐτρόμαζε. Ὁ φόβος αὐτός μοὔμεινε καὶ σὰν ἐμεγάλωσα. Κἄποτε ἔπαιρνα θάρρος. «Αἴ καὶ τί τάχα· θὰ πεθάνω, ὅλοι θὰ πεθάνουν, ἔτσι εἶνε τὸ γραφτό μας, ἡσυχάζει κανεὶς μιὰ γιὰ πάντα ἀπ' τὰ βάσανα κι' ἀπ' τῆς συφοραίς». Καὶ δὲν ἐφοβούμουν πειά, μὰ ξάφνου μιὰ ἀνατριχίλα μὲ πάγωνε, μ' ἔπιανε πάλι ὁ τρόμος μου, σὰν νὰ μ' ἐκουνοῦσε κανένα θεόρατο χέρι ἀπὸ πάνω ἀπὸ ἕνα βαθὺ καὶ μαῦρο γκρεμνό. Πόσαις φοραὶς τὴν νύκτα, τινάχθηκα ἀπὸ τὸ κρεββάτι μου, θαρρῶντας πῶς ὁ Χάρος μ' ἐφύσηξε μὲ τὴν παγωμένη ἀναπνοή του καὶ ψιθυρίζοντας μ' ἀπελπισία: Ἄχ! θὰ πεθάνω! δὲν ἔχω γλυτωμό! Ἕνα βάρος ἐζουλοῦσε τὸ στῆθός μου. Καὶ ἀποκοιμώμουν πάλι μὲ καρδιοχτύπι, καὶ τόσο μ' ἐτρόμαζε ὁ ὕπνος ποῦ μοῦ φαινότανε σὰν θάνατος. Μήπως ἀποκοιμηθῶ μιὰ γιὰ πάντα! Μήπως καὶ κλείσω τὰ μάτια γιὰ νὰ μὴν τ' ἀνοίξω ποτέ, ποτὲ πλειά! Αὐτὸς ἦταν ὁ φόβος μου.

Δὲν 'ξεύρω ἂν ὑπόφεραν κι' ἄλλοι αὐτὸ τὸ μαρτύριο. Μὰ μένα μ' ἐβασάνισε σ' ὅλη μου τὴ ζωή. Ἀνάμεσα σὲ μένα καὶ σὲ κάθε πρᾶγμα ποῦ ἀγάπησα ἐρχότανε ὁ θάνατος νὰ μὲ ξεχωρίσῃ. Θυμᾶμαι ταὶς πλειὸ εὐτυχισμέναις στιγμαὶς ποῦ πέρασα μὲ τὴν Ἀννιώ. Τοὺς πρώτους μῆνας τῆς πανδρειᾶς μας ὅταν τὴν νύκτα κοιμότανε 'ς τὸ πλάγι μου κ' ἐγὼ συλλογιζόμουν γι' αὐτὴν πῶς νὰ τὴν κάνω πλειὸ εὐτυχισμένη, ἡ ἰδέα πῶς θὰ χωρισθοῦμε μιὰ μέρα μοῦ σκόρπιζε τὴν χαρά μου, μοῦ γκρέμιζε ταὶς ἐλπίδες μου. Μπορεῖ αὔριο, ἔλεγα μὲ τὸν νοῦ μου, νὰ χωρισθοῦμε, 'μπορεῖ καὶ σὲ μιὰ ὥρα. Καὶ μ' ἔπιανε μιὰ λύπη, μιὰ λύπη, καὶ μοῦ φαινότανε πῶς ἡ εὐτυχία ἐκείνη ἦταν ψεύτικη ἀφοῦ 'μποροῦσε νὰ τελειώσῃ μὲ τέτοια σκληρὸ ἀποχωρισμό. Τότε μοῦ ἐρχόντουσαν καὶ ἄλλαις σκέψεις: Ποιὸς θὰ πεθάνῃ πρῶτος, ἡ Ἀννιὼ ἢ ἐγώ; Καὶ εἴτε αὐτὴ πέθαινε πρῶτα ἢ ἐγὼ μ' ἔπαιρναν τὰ δάκρυα βλέποντας τὴν ζωή μας κομματιασμένη. 'Σ ταὶς πειὸ καλαὶς στιγμαὶς τῆς ζωῆς μου μ' ἔπιαναν τέτοιαις μελαγχολίαις καὶ κανένας δὲν ταὶς ἔνοιωθε. Ὅταν μοῦ ἐρχότανε κανένα καλό, ὅλοι ἀποροῦσαν γιατὶ ἤμουν ἔτσι λυπημένος. Μὰ ἤμουν λυπημένος, γιατὶ ἔξαφνα, τὴν στιγμὴ ποῦ ἤμουν ἕτοιμος νὰ χαρῶ ἔλεγα μὲ τὸν νοῦ μου: «Τί τὸ ὄφελος!» Μὰ τὸ χειρότερο ἤτανε ποῦ τὸ βάσανό μου αὐτὸ δὲν τὤλεγα κανενός, τὸ φύλαγα μέσα μου. Τέτοια πράγματα δὲν λέγονται. Πολλαὶς φοραὶς τὰ ἀνδρόγυνα πλαγιασμένα 'ς τὸ κρεββάτι, θ' ἀνατριχιάζουν ἀπὸ τὴν ἴδια ἀνατριχίλα ὅταν σβύνῃ τὸ φῶς· μὰ οὔτε ὁ ἕνας οὔτε ὁ ἄλλος λὲν τί ἔχουν εἰς τὸν νοῦ τους, γιατί γιὰ τὸν θάνατο δὲν μιλοῦν οἱ ἄνθρωποι ὅπως δὲν βγάζουν ἀπὸ τὸ στόμα μερικαὶς ἀδιάντροπαις λέξεις.

Αὐτὰ τὰ πράγματα ἐσυλλογιζόμουν ἐνῷ ἡ Ἀννιώ μου ἔκλαιε 'ς τὸ πλάγι μου. Καὶ δὲν εἰμποροῦσα νὰ τῆς εἰπῶ πῶς δὲν ἔχω τίποτε. Ἀλήθεια, ἂν ἔτσι ἦταν ὁ θάνατος, εἶχα ἄδικο νὰ τὸν φοβοῦμαι τόσο. Ἤτανε μιὰ ἡσυχία, μιὰ ξεκούρασι, καὶ μέσα σ' αὐτὴ ἐλησμονοῦσα ὅλαις μου ταὶς φροντίδαις. Μονάχα τὸ θυμητικό μου δὲν ναρκώθηκε, ἴσα ἴσα ἔγεινε πειὸ δυνατό, πειὸ καθαρό. Σὲ μιὰ στιγμὴ ὅλη μου ἡ ζωὴ ἐπερνοῦσε ἀπ' ἐμπρός μου, καὶ τὴν ἔβλεπα 'σὰν νὰ ἦταν ξένο πρᾶγμα. Νόμιζα πῶς μιὰ φωνὴ ἀπὸ μακρυὰ μοῦ διηγότανε τὴν ἱστορία τῆς ζωῆς μου.

Ὁ νοῦς μου ἔτρεχε εἰς τὸ χωριό μου. Ἐκεῖ ὅπου ὁ δρόμος γυρνᾷ κ' εἶνε κἄτι πεῦκα. Ὅταν ἤμουν ἑπτὰ χρονῶν ἐπήγαινα μαζὺ μὲ τὸν πατέρα μου, 'ς τὸν κῆπον τῆς Ἀννιῶς καὶ τρώγαμε μοῦρα. Ἔπειτα θυμώμουνε τὸ σχολειό, μὲ τοὺς τέσσαρες τοίχους του, καὶ τὴν στενοχώρια ποῦ τράβηξα πάνω 'ς τὰ θρανία ἐν ᾧ συλλογιζόμουν τὰ χωράφια, τὴ θάλασσα, τὰ παιγνίδια. Σὲ 'λίγα χρόνια πέθανε ὁ πατέρας μου, καὶ μπῆκα κἄπου ὑπηρέτης, καὶ μὲς 'ς τὴ μαύρη μου τὴ ζωὴ ἡ μόνη μου χαρὰ ἤτανε νὰ πηγαίνω κάθε Κυριακὴ 'στὸ σπῆτι τῆς Ἀννιῶς. Ἡ Ἀννιὼ ἦταν μικρὸ κορίτσι ἀκόμη, καὶ μ' ἀγαποῦσε γιατὶ τὴν γυρνοῦσα 'ς τὸ δρόμο μὲ τὸ χειραμάξι τους. Μά, ὕστερα ἀπὸ κάμποσσα χρόνια τὴν ἐζήτησα γιὰ γυναῖκα καὶ τότε ἐκατάλαβα ἀπὸ τὸν τρόπο της, πῶς δὲν μὲ ἤθελε καθόλου. Μὰ οἱ γονεῖς της μοῦ τὴν ἔδωσαν· ἤθελαν νὰ τὴν ξεφορτωθοῦν ἀπ' τὴ ῥάχι τους καὶ αὐτὴ δὲν εἶπε ὄχι. Ἅμα τὸ πῆρε ἀπόφασι πῶς θὰ γείνῃ γυναῖκά μου, ἄφησε κατὰ μέρος τὴ λύπη.

Αὐτὴ εἶνε ἡ νειότη μου. Ἐζήσαμε κάμποσο καιρὸ ἐκεῖ κάτω. Μὰ μιὰ 'μέρα τὴν εὑρῆκα νὰ κλαίῃ. Τί ἔχεις γυναῖκα; τῆς λέγω «Στενοχωριέμαι, ἄνδρα ἐδῶ, νὰ φύγωμεν». Σὲ ἕξη μῆνες ἔβαλα κἄτι λεπτὰ 'στὴν ἄκρη, ἕνας τοῦ σπιτιοῦ μας ἄνθρωπος φρόντισε καὶ μοῦ βρῆκε μιὰ θέσι 'ς τὸ Παρίσι καὶ τὴν ἔφερα τὴ γυναικούλα μου γιὰ νὰ μὴν κλαίῃ πλειά. Μέσα 'ς τὸ σιδηρόδρομο ἐγελοῦσε. Τὴν νύκτα ἐπειδὴς τὰ καθίσματα τῆς τρίτης θέσεως εἶναι σκληρά, τὴν ἐπῆρα 'ς τὰ γόνατά μου καὶ ἔτσι ἀποκοιμήθηκε ἥσυχα.

Αὐτὰ ἦταν τὰ περασμένα μου. Καὶ τώρα βρισκόμουν πεθαμένος πάνω σ' αὐτὸ τὸ στενὸ στρῶμα τοῦ ξενοδοχείου, καὶ ἡ γυναῖκά μου γονατισμένη 'ς τὸ πάτωμα μοιρολογοῦσε. Τὸ ἀριστερό μου μάτι, ἄρχισε σιγὰ σιγὰ κι' αὐτὸ νὰ μὴ βλέπῃ, μὰ τὸ θυμόμουν καλὰ πῶς ἦταν ἡ κάμαρα. Ἀριστερὰ τὸ κομό, δεξιὰ ἡ γωνιά, 'ς τὴ μέση ἕνα ῥωλόγι χαλασμένο ποῦ ἔδειχνε μεσημέρι. Τὸ παράθυρο ἔβλεπε σ' ἕνα δρόμο μαῦρο καὶ βαθύ. Καὶ τόσος κόσμος ἐπερνοῦσε ἀπ' ἐκεῖ κάτω καὶ τόση ὀχλοβοὴ γινότανε ποῦ ἄκουα τὰ τζάμια νὰ τρέμουν.

Κανένα δὲν ἐγνωρίζαμε 'ς τὸ Παρίσι. Ἐφύγαμε βιαστικὰ ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ φθάσαμε μιὰ ἑβδομάδα πριχοῦ πάρω τὸ διορισμό μου 'ς τὴ Νομαρχία. Ἀπὸ τότε ὅπου ἔπεσα 'ς τὸ κρεββάτι μοῦ φαινότανε πολὺ παράξενο πρᾶγμα νἆμαι σὰν φυλακισμένος μέσα 'ς τὴν κάμαρα, ποῦ ἤρθαμε κ' ἐκονέψαμε παραζαλισμένοι ὕστερα ἀπὸ ἕνα τέτοιο ταξεῖδι μὲ τὸ σιδηρόδρομο. Ἡ γυναῖκά μου μὲ περιποιήθηκε μὲ πολὺ γλυκὸ τρόπο· μὰ ἔνοιωθα πόσο ἀνησυχοῦσε ἡ κακομοίρα. Κἄπου κἄπου ἐπήγαινε σιμὰ 'ς τὸ παράθυρο ἔρριχνε μιὰ ματιὰ 'ς τὸ δρόμο, ἔπειτα γυρνοῦσε 'ς τὴ θέσι της χλωμὴ σὰν νὰ τὴν τρόμαζε αὐτὸ τὸ θεόρατο Παρίσι ποῦ ἄκουε νὰ βογκᾷ τόσο τρομερά. Ἀλήθεια, τί θἄκανε 'σὰν δὲν σηκονόμουν πλειά; τί θὰ γινότανε μέσα 'ς τὴν ἀτέλειωτη πόλι, καταμόναχη, χωρὶς φίλο, χωρὶς βοηθό;

Ἡ Ἀννιὼ ἐπῆρε τὸ ἕνα χέρι μου ποῦ κρεμότανε ἀκίνητο στὴν ἄκρη τοῦ κρεββατιοῦ, καὶ τὸ φιλοῦσε κ' ἔλεγε σὰν τρελλή:

— Γεώργη μου, γύρνα καὶ κύτταξέ με, μίλησέ μου . . . Ἄχ! Θεέ μου! πέθανε! πέθανε!

Ὅποιος πεθαίνει τὸ λοιπὸν δὲν χάνεται μιὰ γιὰ πάντα; νὰ ἐγὼ ποῦ ἄκουα κ' ἐσυλλογιζόμουν. Ἀπὸ τὰ μικρά μου χρόνια αὐτὸ μονάχα ἐφοβούμουν, νὰ χαθῶ μιὰ γιὰ πάντα. Δὲν 'μποροῦσα νὰ καταλάβω πῶς μιὰ 'μέρα δὲν θὰ ζῶ πλειά, πῶς δὲν θὰ μείνῃ τίποτε ἀπὸ μένα καὶ γιὰ πάντα, χιλιάδες χρόνια, χωρὶς νὰ ξαναρχίσω τὴν ζωή. Ἀνατρίχιαζα ὅταν εὕρισκα 'ς τὴν Ἐφημερίδα γιὰ κανένα μακρυνὸ χρόνο, ὕστερα ἀπὸ τὰ χίλια ἐνιακόσια. Δίχως ἄλλο 'ς αὐτὴ τὴν ἐποχὴ δὲν θᾶμαι ζωντανός, ἔλεγα μὲ τὸν νοῦ μου, θᾶμαι σκόνι καὶ κόκκαλα· καὶ μοῦ ἐρχόντανε δάκρυα. Ἐγὼ θὰ πεθάνω κ' ὁ κόσμος θὰ τραβάῃ τὸ δρόμο του! . . Νὰ ὅμως ποῦ δὲ σβύσθηκε μὲ τὴ ζωὴ καὶ ἡ σκέψι, νὰ ποῦ νοιώθω καὶ πεθαμένος. Μὰ δὲν θᾶμαι 'πεθαμένος. Θὰ σηκωθῶ ἐπάνω σὲ λίγο. Ναί, ναί, σὲ λίγο θ' ἁπλώσω τὰ χέρια μου, καὶ θὰ σφίξω τὴν Ἀννιὼ μὲς 'ς τὴν ἀγκαλιά μου γιὰ νὰ τῆς σκουπίσω μὲ τὰ φιλιά μου τὰ δάκρυά της. Τί χαρὰ νὰ ξαναβρεθοῦμε πάλι! πῶς θ' ἀγαπιώμαστε! Θὰ ξεκουρασθῶ ἀκόμη κάμποσαις 'μέραις ἔπειτα θὰ πάγω 'ς τὴ Νομαρχία. Καινούργια ζωὴ θ' ἀρχίσῃ γιὰ μᾶς, πειὸ εὐτυχισμένη. Ὡς τόσο ὅμως ἤμουν παρὰ πολὺ κομμένος. Ἡ Ἀννιὼ δὲν ἔκανε καλὰ ν' ἀπελπίζεται γιατὶ δὲν ἔχω δύναμι νὰ γυρίσω τὸ κεφάλι μου πάνω 'στὸ μαξιλάρι καὶ νὰ τῆς χαμογελάσω. Μὰ σὲ λίγο, ἅμα πῆ πάλι:

— Δυστυχία μου! πέθανε! πέθανε!

Θὰ τὴν φιλήσω, καὶ θὰ τῆς πῶ σιγά, σιγὰ γιὰ νὰ μὴν τὴν τρομάξω:

— Ὄχι δὲν 'πέθανα, γυναικούλα μου. Κοιόμμουν. Βλέπεις πῶς ζῶ καὶ σ' ἀγαπῶ.

β'.

'Σ ταὶς φωναὶς ποῦ ἔβαλε ἡ Ἀννιώ, ἄνοιξε ἡ θύρα μὲ δύναμι καὶ μιὰ φωνὴ ἐφώναξε:

— Τ' εἶνε γειτόνισσα; . . Πάλι τὸν ἔπιασε;

Τὴ γνώρισα τὴ φωνή. Ἤτανε μιᾶς γρῃᾶς, τῆς Κυρα-Κακάβαινας, ποῦ καθότανε 'ς τὸ ἴδιο πάτωμα.

— Χριστὲ καὶ Παναγία! μὴν τελείωσε; ἐρώτησε μὲ σιγανὴ φωνὴ ἅμα ἐμβῆκε.

Ἐκατάλαβα ὅτι ἐρχότανε κοντά μου. Μ' ἐκύτταξε, μ' ἄγγιξε, κ' ἔπειτα εἶπε λυπητερά:

— Ἡ καϋμένη! ἡ καψερὴ! ἐχήρεψε!

Ἡ Ἀννιώ, ἔκλαιε μὲ ἀναφυλητά. Ἡ Κυρὰ-Κακάβαινα τὴν ἐσήκωσε, τὴν ἐκάθισε σ' ἕνα σκαμνί, καὶ ἄρχισε νὰ τῆς λέει παρηγοριαίς.

— Μὴν κάνῃς δὰ σὰν κουτή, κόρη μου, θὰ πάθῃς τίποτε μ' αὐτὰ ποῦ κάνεις. Γιατί τάχα πέθανε ὁ ἄνδρας σας θὰ πλαντάξῃς σὺ ἀπὸ τὰ κλάϋματα; Δὲν λέγω, ἔτσι τὸ φέρνει ἡ λύπη, κ' ἐγὼ ὄντας ἔχασα τὸν Κάκαβό μου, νιούτσικη 'σὰν ἐσένα, τρεῖς μέραις μπουκιὰ δὲν ἔβαλα 'ς τὸ στόμα μου. Μὰ τί καλὸ εἶδα; ἴσα ἴσα ἔγεινα χειρότερα. Ἔλα, μὴν κλαῖς, φέρσου γνωστικά

Λίγο λίγο ἡ Ἀννιὼ ἐσώπασε. Εἶχε ἀποκάμει πλειά· μὰ κἄπου κἄπου τῆς ἐρχόντουσαν πάλι τὰ ἀναφυλητά. Ἡ γρῃὰ ἐγυρνοῦσε μέσα 'ς τὴν κάμαρά μας 'σὰν νοικοκυρά.

— Μὴ σὲ νοιάζῃ γιὰ τίποτις, ἔλεγε, ἐγὼ τὰ φροντίζω ὅλα. Ἀκόμα δὲν προφθάσατε νὰ τὰ σιγυρίσετε τὰ πράματά σας· μὲς 'ς τὸ κομμὸ θἄχετε ἀσπρόρρουχα, δὲν ἔχετε;

Τὴν ἄκουσα ν' ἀνοίγῃ τὸ κομμό. Ἐπῆρε μία μπόλια καὶ ἦλθε καὶ τὴν ἅπλωσε 'πάνω 'ς τὸ τραπέζι ποῦ ἦταν σιμά μου· ὕστερα ἔτριψε ἕνα σπίρτο, καὶ μοῦ φάνηκε πῶς ἄναψε ἕνα σπερματσέτο γιὰ ἁγιοκέρι. Ἐκύτταζα μὲ τὸ μάτι μου κάθε κίνησι τοῦ χεριοῦ της κ' ἐπρόσεχα τί ἔκανε.

— Ὁ κακόμοιρος! ἐμουρμούρισε ἡ γρῃά. Μὰ πάλι καλά, κόρη μου, ποῦ ἄκουσα τῆς φωναίς σου. Καὶ ἔξαφνα βρέθηκα σὲ βαθὺ σκοτάδι. Ἡ Κυρὰ-Κακάβαινα μοὔκλεισε τὸ μάτι μου. Δὲν τὤνοιωσα τὸ δάκτυλό της πάνω 'ς τὸ μάτι μου. Μὰ ὅταν 'βρέθηκα 'ς τὰ σκοτεινά, μιὰ κρυάδα ἔπιασε τὸ κορμί μου.

Ἔξαφνα ἡ θύρα ἄνοιξε. Ἡ Φανῆ, τὸ κορίτσι τῆς Κυρὰ-Κακάβαινας, δέκα χρονῶν τρελλοκόριτσο, ἐμβῆκε φωνάζοντας·

— Μητέρα! μητέρα! ἐδῶ σαι; καλὰ τὸ κατάλαβα 'γὼ πῶς εἶσαι 'δῶ. Νά, σοὔφερα τὸ φόρεμα ποῦ θὰ μοῦ κόψῃς.

— Σούτ! σούτ! σῶπα! τῆς εἶπε ἡ μητέρα της.

Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐσώπαινε, φαίνεται ὅτι ἡ μάνα της μ' ἔδειξε ποὔμουν ξαπλωμένος 'ς τὸ κρεββάτι. Αἱ φωναὶς 'κόπηκαν 'ς τὴ στιγμή.

— Κοιμᾶται; ἐρώτησε σιγά.

— Ναί, ἄϊντε νὰ παίξῃς.

Μὰ τὸ κορίτσι δὲν ἐπήγαινε. Μοῦ φαινότανε πῶς μ' ἔβλεπε μὲ τὰ τρομαγμένα μάτια του, μισονοιώθοντας τί ἔτρεχε. Ἔξαφνα, τὤπιασε τρομάρα κ' ἔφυγε τρέχοντας.

— Εἶνε πεθαμένος, μητέρα· ὤχ! ὤ! πεθαμένος.

Ἡ Ἀννιὼ ἤτανε πεσμένη 'ς τὸν καναπέ· δὲν τὴν ἄκουα νὰ κλαίῃ. Ἡ Κυρὰ-Κακάβαινα ἐγυρνοῦσε ὁλοένα μὲς 'ς τὴν κάμαρα.

— Κόρη μου, εἶπε 'ς τὴ γυναῖκα μου, πρέπει νὰ φροντίσωμε καὶ γιὰ τὸ θάψιμο. Πρῶτα πρῶτα πρέπει νὰ πᾶμε 'ς τὴ δημαρχία, ἔπειτα νὰ νοιασθοῦμε καὶ γιὰ τὴν κη-